

Research Article

A Method of School Curriculum Administration that Meet the Individual Differences of Naresuan University Secondary Demonstration School**Naruedon Chanpetch**

M.Ed. (Curriculum and Instruction), Teacher

Sararas Witaed Nakhonpathom School, Nakhon Pathom Province

Surapong Klamboot*

M.Ed. (Curriculum and Instruction), Teacher

Watcharawittaya School, Kamphaeng Phet Province

Maream Nillapun

Ed.D. (Curriculum Research and Development), Assistant Professor

Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University

Chanasith Sithsungnoen

Ph.D. (Curriculum and Instruction), Associate Professor

Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University

*Corresponding author: surapong@wr.ac.th

Received: July 13, 2024/ Revised: January 21, 2025/ Accepted: January 30, 2025

Abstract

The objective of this research article was to study a model of school curriculum administration that met the individual differences of Naresuan University Secondary Demonstration School. It was a qualitative study using a single case study approach. The researcher selected the case study through purposive sampling, focusing on Naresuan University Secondary Demonstration School. The informants included the director, deputy director, head of the curriculum unit, and heads of the eight learning area groups. The research instrument used was a semi-structured interview. The researcher collected qualitative data through informal group interviews and analyzed the data using content analysis.

The findings revealed that Naresuan University Secondary Demonstration School had an educational institution curriculum management process that responded to individual differences, consisting of: 1) Curriculum Analysis 2) Curriculum Development, which resulted in an institutional curriculum designed to accommodate individual differences, often referred to as “a classroom with no specific curriculum.” 3) Curriculum Implementation, which involved publicizing the curriculum, providing guidance for students in selecting elective subjects aligned with their aptitudes and needs, and offering continuous support from advisors and guidance teachers throughout the curriculum's application. 4) Monitoring and Control, overseen by Naresuan University, the Faculty of Education, the Faculty of Science, and the Science Classroom Project in Schools (WMS). And 5) Supervision, which included various methods such as professional learning communities (PLC), Open Classroom, classroom visits, mentoring supervision, and self-evaluation supervision.

Keywords: Curriculum Management, Individual Differences, Demonstration Secondary School, Naresuan University

บทความวิจัย

กระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร

นฤตล จันทรเพ็ชร

ศษ.ม.(หลักสูตรและการสอน), ครู
โรงเรียนสาธิตสาธิตนครปฐม จ.นครปฐม

สุรพงษ์ กล้าบุตร*

ศษ.ม.(หลักสูตรและการสอน), ครู
โรงเรียนวัชรวิทยา จ.กำแพงเพชร

มาเรียม นิลพันธุ์

กศ.ด.(การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร), ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน

ปร.ด.(หลักสูตรและการสอน), รองศาสตราจารย์
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

*ผู้ประสานงาน: surapong@wr.ac.th

วันรับบทความ: 13 กรกฎาคม 2567/ วันแก้ไขบทความ: 21 มกราคม 2568/ วันตอบรับบทความ: 30 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษาประเภทกรณีศึกษาเดียวโดยการเลือกแบบเจาะจง คือ โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้าหน่วยหลักสูตร และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์กลุ่มแบบไม่เป็นทางการ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวรมีกระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์หลักสูตร 2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งเป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือ “ห้องเรียนไร้แผนการเรียน” 3) การนำหลักสูตรไปใช้โดยการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้เป็นที่รู้จัก แนะนำนักเรียนในการเลือกเรียนวิชาเลือกที่สอดคล้องกับความถนัด ความต้องการของตนเอง โดยมีครูที่ปรึกษาครูแนะแนวให้คำปรึกษา ติดตาม ช่วยเหลือนักเรียนตลอดการใช้หลักสูตร 4) การกำกับ ติดตาม ดูแล โดยมหาวิทยาลัยนเรศวร คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ และโครงการห้องเรียนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน (วมว.) และ 5) การนิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือด้วยการนิเทศที่หลากหลาย เช่น ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การเปิดชั้นเรียน การเยี่ยมชั้นเรียน การนิเทศแบบพี่เลี้ยง การนิเทศแบบประเมินตนเอง

คำสำคัญ: การบริหารหลักสูตร ความแตกต่างระหว่างบุคคล โรงเรียนสาธิตมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทนำ

ความแตกต่างของบุคคลส่งผลให้มนุษย์มีความสามารถด้านสติปัญญา ทักษะ และเจตคติแตกต่างกัน กระบวนการจัดการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องพัฒนาสาระ เนื้อหา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการจัดการศึกษาอย่างเสมอภาคและโอกาสเสมอกันตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดโดยกำหนดให้สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสามารถและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (Ministry of Education, 2020)

การจัดการศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างของบุคคล (Differentiated instruction) จึงเป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพราะเป็นการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพตามศักยภาพของตนเองบนพื้นฐานความพร้อม ความสนใจ และกลวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยไม่ยึดติดกับวิธีการสอนวิธีใดวิธีหนึ่งและให้ความสำคัญกับพัฒนาการของการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียนเป็นรายบุคคล (Intasingh, 2016) ซึ่งหนึ่งในปัจจัยสนับสนุนหลักของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลก็คือการจัดการเรียนการสอนตามความต้องการของผู้เรียนโดยออกแบบหลักสูตรและการสอนให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนโดยยึดหลักการว่ามนุษย์มีความแตกต่างกันจึงต้องเคารพในคุณค่าความเป็นมนุษย์ของทุกคนอย่างเท่าเทียม (Vanichwatanavorachai, 2016) การจัดการศึกษายุคปัจจุบันจึงต้องคำนึงถึงความต้องการและความแตกต่างของผู้เรียนเป็นสำคัญ FutureTales LAB by MQDC and NIA : National Innovation Agency, Thailand. (2024) กล่าวถึงอนาคตของการเรียนรู้ในรายงานวิจัยการคาดการณ์อนาคตประเทศไทยปี พ.ศ.2573 ด้านมิติสัญญาณการเปลี่ยนแปลง (Signals of Change) ที่ก่อตัวและเกิดขึ้นโดยกำลังจะสร้างให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญในอนาคต หนึ่งในสัญญาณการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้ได้มีการออกแบบเฉพาะบุคคล (Learning Adaptability) เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนตรงตามความสนใจและความถนัดของตนเอง ผู้เรียนจะรู้วิธีการเลือกเรียนสิ่งที่จำเป็นต้องรู้ท่ามกลางข้อมูลความรู้มากมายในอนาคต ระบบการเรียนรู้จะเป็นรูปแบบทันเวลาที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนและการทำงานมากยิ่งขึ้น มีทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในอนาคต นอกจากนี้การเรียนรู้ยังมุ่งไปสู่การทำให้ผู้เรียนได้ค้นพบตนเองและเข้าใจความเป็นมนุษย์ สามารถเลือกทางเดินให้กับชีวิตตามความต้องการที่แท้จริงของตนเอง รวมไปถึงการปลูกฝังศีลธรรมและจริยธรรมให้กับมนุษย์ในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หลักสูตรสถานศึกษาจึงควรเปิดโอกาสและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเองในอนาคต

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญของการนำแนวคิดการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างของบุคคลมาสู่การปฏิบัติตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการและขั้นตอนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเป็นหัวใจสำคัญที่จะนำพาหลักสูตรไปสู่เป้าหมายและผลลัพธ์ความสำเร็จซึ่ง Office of Academic and Educational Standards (2010) ระบุให้สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพโดยสถานศึกษาจะต้องออกแบบหลักสูตรให้ครอบคลุมส่วนที่เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ นอกจากสถานศึกษาจะต้องพัฒนาหลักสูตรที่ครอบคลุมส่วนสำคัญดังกล่าวแล้วยังต้องมีการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพซึ่งรวมถึงการกำกับดูแลหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการความเชื่อมโยงตลอดแนวของหลักสูตร และการประเมินผลหลักสูตร (Allan et al., 2019) เพื่อให้หลักสูตรสถานศึกษาเกิดประโยชน์สูงสุดในการส่งเสริม พัฒนาผู้เรียนให้บรรลุการเรียนรู้ตามความแตกต่างของบุคคล

“ห้องเรียนไร้แผนการเรียน” คือแนวปฏิบัติในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ที่จัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดการศึกษาโดยให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจสำหรับวิชาเพิ่มเติมเลือกเสรีโดยไม่กำหนดแผนการเรียนของแต่ละห้องเรียน ภายใต้จุดเน้นของหลักสูตร คือ “วิชาการที่เข้มแข็งเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนายั่งยืน” ภายใต้พื้นฐานจากปรัชญาของหลักสูตรที่ว่า “ความรู้พื้นฐานที่เข้มแข็งเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนายั่งยืน” และปรัชญาของโรงเรียนที่ว่า “ความรู้พื้นฐานที่เข้มแข็ง เพื่อการเรียนรู้และการพัฒนายั่งยืน” โดยกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร คือ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ สุจริต 3) มีวินัยและความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา 4) ใฝ่เรียนรู้ กระตือรือร้น 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย อ่อนน้อม ถ่อมตน มีสัมมาคารวะ 8) มีจิตสาธารณะ 9) รู้คุณค่าของเวลา พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และ 10) แสดงความเป็นผู้นำ กล้าคิด กล้าแสดงออก (Naresuan University Secondary Demonstration School, 2024) โดยมีแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร คือ PROACTIVE: กระตือรือร้น SENSITIVE: ละเอียดอ่อนและรู้จักใช้หัวใจ และ ADAPTIVE: ก้าวทัน และก้าวหน้าความเปลี่ยนแปลง (Naresuan University Demonstration Secondary School Curriculum Unit. (2024, p.12) ทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีมาตรฐานคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของภูมิภาคบริเวณภาคเหนือตอนล่างและเป็นสถานศึกษาชั้นนำที่จัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างเป็นรูปธรรม

การศึกษากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและสถานศึกษาอื่น ๆ ที่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องการพัฒนาและส่งเสริมการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และแนวโน้มการจัดการศึกษาในอนาคตที่มุ่งส่งเสริมความเป็นปัจเจกบุคคลและเป็นการบริหารหลักสูตรสถานศึกษานอกกรอบแนวคิดเดิม ๆ นำไปสู่ผู้นำด้านการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพตามบริบทของตนเองได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

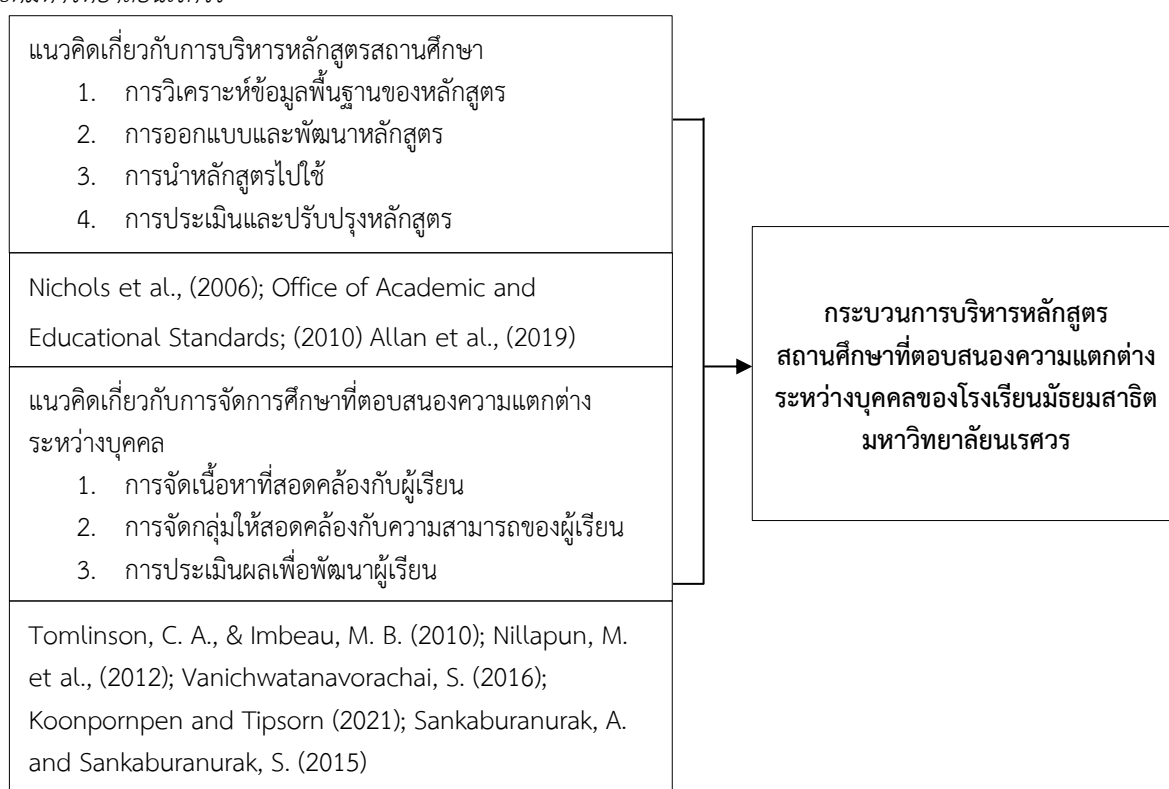
เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษารวบรวมงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของ Nichols et al., (2006); Office of Academic and Educational Standards (2010) and Allan et al., (2019) และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของ Tomlinson, C. A., & Imbeau, M. B. (2010); Nillapun et al., (2012); Vanichwatanavorachai (2016); Koonpornpen & Tipsorn (2021) and Sankaburanurak & Sankaburanurak (2015) แสดงดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1

แสดงกรอบแนวคิดกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร



วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยอธิบายรายละเอียดการวิจัยแต่ละขั้นตอนที่ชัดเจนและเห็นภาพรวมของกระบวนการวิจัย

การวิจัยเรื่องกระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล: กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นการเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบกรณีศึกษาประเภทกรณีศึกษาเดียว (Single Case Study) (Cheawjindakarn, 2018) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **การคัดเลือกกรณีศึกษาและผู้ให้ข้อมูล** ผู้วิจัยคัดเลือกกรณีศึกษาโดยการเลือกแบบเจาะจง คือ โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีกระบวนการการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลที่โดดเด่นในภูมิภาคภาคเหนือตอนล่างโดยจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรห้องเรียนไร้แผนการเรียน โดยมีปรัชญาของโรงเรียน คือ “ความรู้พื้นฐานที่เข้มแข็ง เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาอย่างยั่งยืน” ศักยภาพของครูผู้สอนที่หลายคนมีความสามารถเฉพาะตัวสามารถพัฒนารายวิชาเพิ่มเติมต่าง ๆ ที่น่าสนใจเหมาะสมแก่ยุคสมัย ตรงตามความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนมีเครือข่ายที่สามารถเชิญอาจารย์ผู้มีความเชี่ยวชาญจากแต่ละคณะ แต่ละสาขาวิชา มาช่วยในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ที่พัฒนาขึ้นเพื่อเป็นเอกลักษณ์และจุดแข็งในการจัดการศึกษาของโรงเรียน (Naresuan University Secondary Demonstration School, 2024) และผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้าหน่วยหลักสูตร และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

2. **การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ** ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย 1) ลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ณ โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2567 โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ด้วยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) พร้อมการบันทึกเสียงซึ่งผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้าหน่วยหลักสูตร และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ มีประเด็นการสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) ท่านมีกระบวนการอย่างไรในการส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมความแตกต่างของผู้เรียนตามแนวคิด Differentiated Curriculum 2) ท่านมีกระบวนการอย่างไรในการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร สำหรับการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมความแตกต่างของผู้เรียนตามแนวคิด Differentiated Curriculum 3) ท่านมีกระบวนการอย่างไรในการส่งเสริม สนับสนุนการมีส่วนร่วมสำหรับการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมความแตกต่างของผู้เรียนตามแนวคิด Differentiated Curriculum 4) ท่านมีกระบวนการอย่างไรในการพัฒนา นำไปใช้และประเมินหลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมความแตกต่างของผู้เรียนตามแนวคิด Differentiated Curriculum 5) ท่านมีกระบวนการอย่างไรในการบริหารและจัดการหลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมความแตกต่างของผู้เรียนตามแนวคิด Differentiated Curriculum ให้มีความโดดเด่นและยั่งยืน และ 6) ท่านมีกระบวนการอย่างไรในการนิเทศ ติดตาม และกำกับหลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมความแตกต่างของผู้เรียนตามแนวคิด Differentiated Curriculum 2) ศึกษาเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. 2566 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ทั้งนี้แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยเพื่อปรับปรุง แก้ไขก่อนนำไปใช้จริงภาคสนาม

3. **การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ** ผู้วิจัยถอดเทปบันทึกเสียงสัมภาษณ์ จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้ 1) การจัดระบบ ระเบียบของข้อมูล (Data organizing) 2) การให้รหัสข้อมูล (Data coding) 3) การจัดกลุ่มข้อมูล (Data clustering) และ 4) การหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกลุ่มข้อมูลที่ได้เพื่อสร้างบทสรุป ทั้งนี้ผู้วิจัยตรวจสอบความเชื่อมั่นของข้อมูลด้วยการตรวจสอบข้อมูลโดยสมาชิก (Member Checking) หลังจากถอดเทปบันทึกเสียงสัมภาษณ์แล้วศึกษา ถอดบทเรียนกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้วิจัยได้ส่งกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวรเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบอีกครั้ง ซึ่งประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการ 2) รักษาการในตำแหน่งรองผู้อำนวยการงานบริหาร และ 3) รักษาการในตำแหน่งรองผู้อำนวยการงานวิชาการและหัวหน้าหน่วยหลักสูตร หลังจากนั้นปรับปรุง แก้ไขกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวรตามคำแนะนำของผู้ให้ข้อมูลเป็นกระบวนการกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวรฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่าโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวรมีกระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ประกอบด้วย

1. **การวิเคราะห์หลักสูตร (Curriculum analysis)** โดยการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1.1 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร (Needs analysis) โดยพิจารณาข้อมูลจาก 1) ผลการวิจัย ติดตามการใช้หลักสูตรที่ผ่านมาจากการวิจัย ติดตาม ประเมินผลหลักสูตร และการสัมภาษณ์ สอบถามจากผู้บริหารระดับสถานศึกษา คณะ มหาวิทยาลัย ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2) นโยบายการศึกษาของกระทรวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร คณะศึกษาศาสตร์ และสถานศึกษา โดยวิเคราะห์แนวโน้ม ทิศทาง ความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลลัพธ์ จุดเน้น และคุณลักษณะอย่างไร การเปลี่ยนแปลงของวิทยาการในปัจจุบัน 3) สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของ

ชุมชนและสังคมเพื่อนำข้อมูลมากำหนดกรอบในการพัฒนาหลักสูตร การจัดหาทรัพยากรและระบบนิเทศในการเรียนรู้ ตลอดจนการบูรณาการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษา และ 4) ผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มการจัดการศึกษาในอนาคต แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ และหลักสูตรรายวิชาให้ตอบสนองความต้องการส่วนบุคคลของนักเรียนอันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาที่ตรงกับความต้องการและความถนัดของผู้เรียน

1.2 ส่วนสนับสนุนหลักสูตร (Curriculum Support) โดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย

1.2.1 พัฒนาบุคลากร เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ และเจตคติต่อหลักสูตรสถานศึกษาและเพื่อเตรียมความพร้อมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้หลักสูตรรายวิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการพัฒนาบุคลากรระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับสถานศึกษา และระดับความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยต้นสังกัดและโครงการ วมว. ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การอบรม สัมมนา และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในและต่างประเทศ

1.2.2 สนับสนุนงบประมาณ และทรัพยากรที่จำเป็นต่อการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งนอกจากจะได้รับเงินสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการแล้ว โรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมจากเงินสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยผู้ปกครอง ชุมชนเพื่อนำมาใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ รวมไปถึงทรัพยากรจากมหาวิทยาลัยนเรศวรและโครงการ วมว. ในการใช้สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้สำหรับการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และสนับสนุนทรัพยากรบุคคลจากมหาวิทยาลัยนเรศวร สถานศึกษาอื่น ๆ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยเทคนิคพิษณุโลก และชุมชน ได้แก่ ประชาชนชาวบ้าน ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เป็นต้น ทั้งนี้โรงเรียนมีงบประมาณสนับสนุนผู้เรียนเป็นรายบุคคลปีละ 10,000 บาทต่อปี/ต่อคน ซึ่งสามารถสะสมได้ 2 ปี

1.2.3 เผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) หลักสูตรสถานศึกษา ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (Needs analysis) เอกสารและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และหลักสูตรสถานศึกษาให้กับ บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานต้นสังกัด และชุมชนรับทราบ อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรและบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วม

2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (Curriculum Development) โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวรดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ซึ่งเป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือ “ห้องเรียนไร้แผนการเรียน” ประกอบด้วยหลักสูตรจำนวน 2 หลักสูตร คือ 1) หลักสูตรห้องเรียนปกติ (ห้องเรียนไร้แผนการเรียน) และ 2) หลักสูตรห้องเรียนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนโดยการกำกับดูแล ของมหาวิทยาลัย (โครงการ วมว.) ซึ่งหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2) เนื้อหาสาระ โดยกำหนดวิชาเรียนเป็นวิชาบังคับซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานที่นักเรียนทุกคนจะต้องเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และวิชาเพิ่มเติมซึ่งเป็นวิชาที่โรงเรียนได้ออกแบบและพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ ความต้องการ ความถนัดของนักเรียนที่แตกต่างกัน ประกอบด้วย วิชาเพิ่มเติมเลือกบังคับ และวิชาเพิ่มเติมเลือกเสรีให้นักเรียนทุกคนได้เลือกเรียนตามความสนใจซึ่งเป็นรายวิชาที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน เช่น วิชาซอฟต์แวร์ทางคณิตศาสตร์ วิทยาการรหัสลับและทฤษฎีรหัสเบื้องต้น มารยาทกับการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 Excel เพื่อการคำนวณและ Desmos เพื่อการสร้างสรรค์ การเก็บรักษาพืชและสัตว์เบื้องต้น ภูมิปัญญากับนวัตกรรม วิทยาศาสตร์กายภาพแบบสังคมวิทยา การเคลื่อนไหวร่างกายและเกม การใช้เครื่องคิดเลขในการเรียนขั้นสูง เป็นต้น โดยหลักสูตรห้องเรียนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนโดยการกำกับดูแล ของมหาวิทยาลัย (โครงการ วมว.) จะมีวิชาเพิ่มเติมเลือกเสรีที่เป็น Advanced Program 3) กิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งมีลักษณะพิเศษคือ โรงเรียน MOU ร่วมมือกับคณะภายในมหาวิทยาลัย เช่น คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ เป็นต้น ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้ห้องปฏิบัติการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเน้นศึกษาจากแหล่งเรียนรู้และสถานที่จริง ทั้งนี้วิชาเพิ่มเติมเลือกเสรีที่เป็น Advanced Program ได้จัดการเรียนรู้โดยอาจารย์มหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งเป็นวิชาเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรีโดยจัดการเรียนรู้ร่วมกับนิสิตปริญญาตรีและจะได้ผลการประเมินที่เป็นหน่วยกิตของมหาวิทยาลัยพร้อมใบประกาศนียบัตรรับรอง เช่น วิชาแคลคูลัสมูลฐาน ปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น ฟิสิกส์เบื้องต้น เป็นต้น โดยการเลือกลงทะเบียนเรียนวิชาเลือกเสรีนั้นจะเปิดลงทะเบียนให้นักเรียนได้เลือกเรียนล่วงหน้าภายใต้คำปรึกษาจากครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวอย่างใกล้ชิด และ 4) การประเมินผล ซึ่งใช้วิธีการวัดประเมินผลตามสภาพจริง ประกอบด้วย การประเมินผลผู้เรียนระหว่างเรียน (Formative evaluation) และการประเมินผลผู้เรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียน (Summative evaluation) ทั้งนี้การประเมินผลจะออกมาในรูปแบบหน่วยกิตในรายวิชาและหน่วยกิตมหาวิทยาลัยสำหรับ Advanced Program โดยมีคณะกรรมการในหน่วยหลักสูตรของโรงเรียนจัดความเชื่อมโยงตลอดแนวของหลักสูตรระหว่าง 1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2) เนื้อหา สาระ 3) กิจกรรมการเรียนรู้ 4) การประเมินผล มีความสอดคล้อง เชื่อมโยงไปในแนวเดียวกัน

จากนั้นจึงรับฟังความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แล้วนำเสนอคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรหากมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการรับฟังความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้องหรือจากข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) หลังจากกระบวนการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรเสร็จสิ้น โรงเรียนจึงดำเนินการนำหลักสูตรไปใช้ เนื่องจากหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือ “ห้องเรียนไร้แผนการเรียน” เป็นหลักสูตรที่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายในระบบการศึกษาของประเทศไทยระหว่างการทำหลักสูตรไปใช้ จึงต้องมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้เป็นที่รู้จัก และแนวนักเรียนในการเลือกเรียนวิชาเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเองอันจะเป็นประโยชน์ในการต่อยอดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในอนาคต โดยมีครูที่ปรึกษา ครูแนะแนวให้คำปรึกษา ติดตามช่วยเหลือนักเรียนตลอดการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรให้กับบุคลากร กับนักเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานต้นสังกัดและชุมชนมีทัศนคติและมุมมองไปในทิศทางเดียวกัน ตลอดจนดำเนินการส่งเสริมให้นักเรียนได้เผยแพร่ผลงาน องค์ความรู้ในเวทีต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการ การแสดงโขน ละคร การตีพิมพ์ผลงานจากการศึกษาค้นคว้าของนักเรียน เป็นต้น หลังจากนั้นจึงวิจัย ติดตาม ประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้โดยปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาควบคู่ไปกับการนำหลักสูตรไปใช้ และการวิจัย ติดตาม ประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างแท้จริง

4. การกำกับ ดูแล (Monitoring and Control) โรงเรียนมีหน่วยงานในการการกำกับ ติดตาม ดูแล การใช้หลักสูตร คือ มหาวิทยาลัยนเรศวร คณะศึกษาศาสตร์ และโครงการห้องเรียนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน (วมว.) ผ่านการการประกันคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ และวิจัย ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้หลักสูตรมีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของสังคม

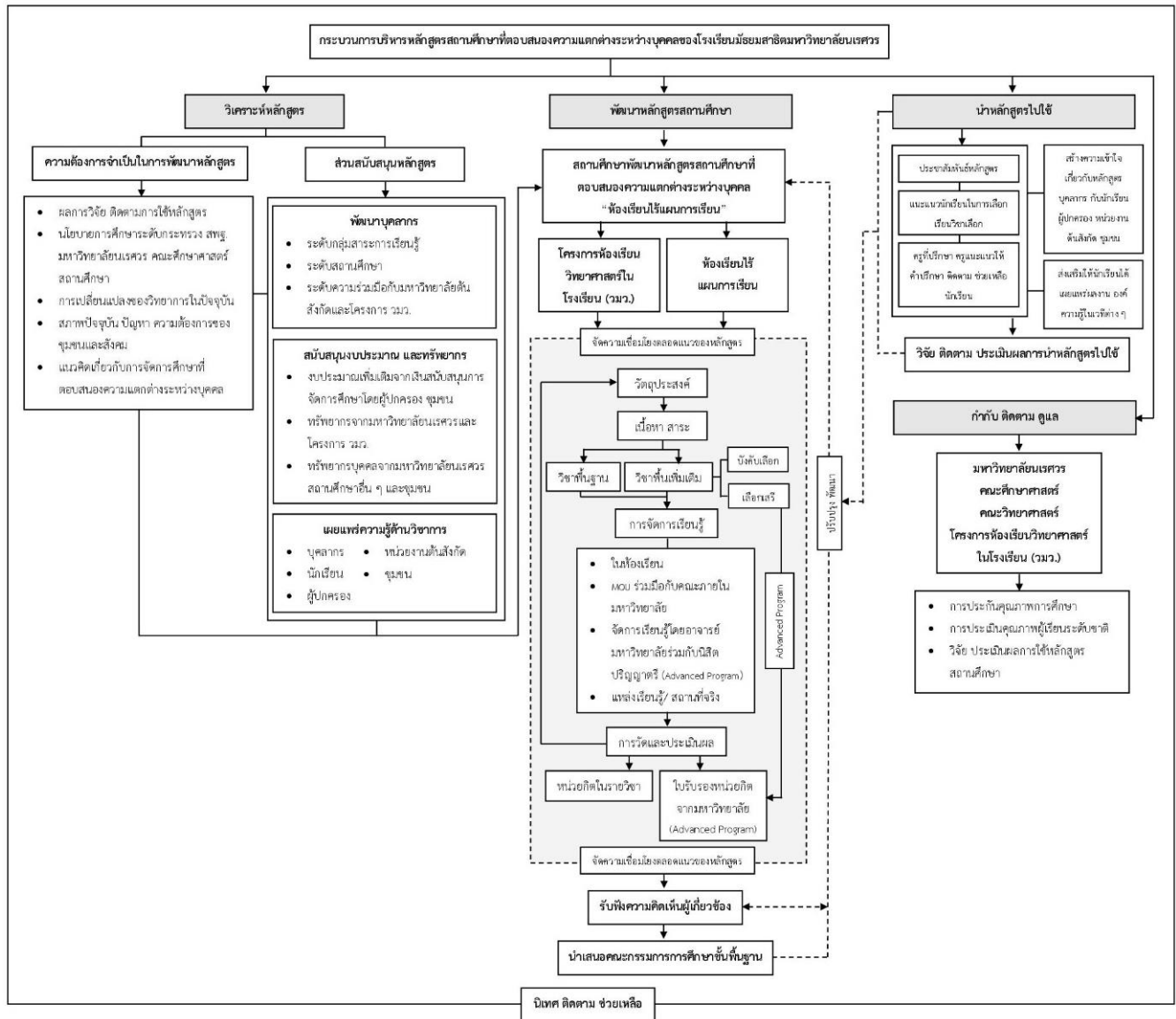
5. การนิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือ (Supervision) เป็นการดำเนินการตลอดกระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของโรงเรียนสาธิตมัธยมมหาวิทยาลัยนเรศวรเพื่อส่งเสริม และสนับสนุนหลักสูตรให้สมบูรณ์มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ผ่านการนิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือจากมหาวิทยาลัยนเรศวร คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และโครงการห้องเรียนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน (วมว.) คณะผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และคณะครู ด้วยการนิเทศที่หลากหลาย เช่น ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การเปิดชั้นเรียน (Open Classroom) การเยี่ยมชั้นเรียน การนิเทศแบบพี่เลี้ยง การนิเทศแบบประเมินตนเอง เป็นต้น

กระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลข้างต้นส่งผลให้ผู้เรียนมีผลงานเชิงประจักษ์ อาทิ 1) ด้านวิชาการ นักเรียนที่เป็นตัวแทน ศูนย์ สอวน.มหาวิทยาลัยนเรศวร เข้าร่วมการแข่งขันและได้รับรางวัลจากรายการการแข่งขัน ชีววิทยาโอลิมปิกระดับชาติ ครั้งที่ 21 การแข่งขันคอมพิวเตอร์โอลิมปิกระดับชาติ ครั้งที่ 20 การแข่งขันฟิสิกส์โอลิมปิกระดับชาติ ครั้งที่ 23 การแข่งขันเคมีโอลิมปิกระดับชาติ ครั้งที่ 20 รางวัลชนะเลิศ ประเภททีม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจากการเข้าร่วมการแข่งขันคณิตศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2566 โดยสมาคมคณิตศาสตร์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ระดับภูมิภาค มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ นักเรียนได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนภาคเหนือเพื่อเข้าแข่งขันรอบชิงชนะเลิศ 10 ทีมสุดท้ายการแข่งขันทักษะทางไซเบอร์ “WOMEN THAILAND CYBER TOP TALENT 2023” ระดับ WJUNIOR นักเรียนที่ผ่านการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการ และพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ศึกษา สอวน. (ค่าย 2) ปีการศึกษา 2566 รางวัลชมเชย (ระดับประเทศ) จากการแข่งขันตอบปัญหาในโครงการค่ายเวทีนักวิทยาศาสตร์รุ่นเยาว์แห่งชาติ ครั้งที่ 19 รางวัลชนะเลิศ การแข่งขันตอบปัญหาชีววิทยาและวิทยาศาสตร์การแพทย์เนื่องในสัปดาห์วันอาณานิคมหาดลประจำปี 2566 โดยสโมสรนิสิตคณะแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รางวัลชนะเลิศอันดับ 1 การแข่งขันตอบปัญหาภาษาอังกฤษ “PTTEP English Quiz 2023” ระดับภูมิภาค (เขตภาคเหนือตอนล่าง) นักเรียนได้รับรางวัลการนำเสนอภาคบรรยาย การประชุมวิชาการระดับชาติ “วิทยาศาสตร์วิจัย ครั้งที่ 13” ณ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง 2) ด้านดนตรีและนันทนาการ นักเรียนได้รับคัดเลือกผลงานภาพวาดเพื่อตีพิมพ์เป็นผลงานภายในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ ปี 2567 โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 จากการเข้าร่วมการแข่งขันประกวดวงดนตรีสากล Top save festival 2023 จังหวัดพิษณุโลก รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 จากการเข้าร่วมการแข่งขันประกวดวงดนตรีสากลเยาวชนภายใต้โครงการดนตรีเพื่อเยาวชนและประชาชนด้านยาเสพติดประจำปีงบประมาณ 2567 จ. พิษณุโลก นักเรียนเข้าร่วมการประกวดภาพวาดระดับนานาชาติ ปี2023 จากประเทศฝรั่งเศส หัวข้อ Tales and legends of my country ซึ่งจัดขึ้นโดย Imaj center pour l'unesco นักเรียนมีความสามารถด้านการแสดงโขน เช่น ตอน “พิเภกสวามีภักดีและยกรบ” โขนชุด “ยกรบ” ตอน “กษิธราจา จากมารดา เมตตบุตร” นักเรียนแสดงละครเวที NUD On Stage – 2nd NUD On Stage “DESTINY” จากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รายวิชาชุมนุมการแสดง รางวัล "POPULAR VOTE" จากการประกวดออกแบบสื่อสัญลักษณ์ (Mascot) 2022 สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี 3) ด้านกีฬา รางวัลชนะเลิศและรางวัลจากการแข่งขันกีฬาสถาบันคัพแบดมินตัน ประจำปี2567 รายการ YOUNG SUKHOTHAI MASTER 2024 ซึ่งจัดขึ้นโดยเทศบาลเมืองสุโขทัย

ธานี จังหวัดสุโขทัย รางวัลเหรียญทองแดง กีฬาวัยน้ำ ในการแข่งขันกีฬานักเรียน นักศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 43 ประจำปี 2567 นักเรียนได้รับรางวัล 3rd Runner Up Class A Boy จากการเข้าร่วมแข่งขันกอล์ฟเยาวชน TGA-Singha Junior Golf Ranking 2023-2024 เป็นต้น แสดงกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร รายละเอียดดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2

แสดงกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร



อภิปรายผล

จากการศึกษากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล: กระบวนการศึกษาโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร พบว่า โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวรมีกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์หลักสูตร (Curriculum analysis) 2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (Curriculum Development) 3) การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) 4) การกำกับ ดูแล (Monitoring and Control) 5) การนิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือ (Supervision) ซึ่งการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดของ Allan et al (2019, p.371-549) Nichols et al (2006, p.5-37) Office of Academic and Educational Standards (2010, p.16-22) และ Koonpornpen & Tipsorn (2021) ที่ระบุถึงการบริหารหลักสูตรว่าควรประกอบด้วย 1) การออกแบบ พัฒนาหลักสูตร 2) การจัดความเชื่อมโยงของหลักสูตร 3) การนำหลักสูตรไปใช้ 4) การนิเทศ กำกับ ติดตามหลักสูตร และ 5) การประเมินผลการใช้หลักสูตร ซึ่งการนิเทศ กำกับ ติดตามหลักสูตร และการประเมินผลการใช้หลักสูตรครอบคลุมไปถึงการประกันคุณภาพการศึกษา การประเมิน

คุณภาพผู้เรียนระดับชาติ และการวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตร โดย Nichols et al (2006, p.8-9) ระบุว่าก่อนที่จะพัฒนาหลักสูตรที่สำคัญควรวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการที่จำเป็น เพื่อสร้างความเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ และการวัด ประเมินผลผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับขั้นการวิเคราะห์หลักสูตร (Curriculum analysis) ในกระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวรและเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการจัดความเชื่อมโยงตลอดแนวของหลักสูตร (Aligning the Curriculum) ในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (Curriculum Development) ระหว่าง 1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2) เนื้อหาสาระ 3) กิจกรรมการเรียนรู้ 4) การประเมินผล มีความสอดคล้องเชื่อมโยงไปในแนวเดียวกันซึ่งจะทำให้มั่นใจว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความเกี่ยวข้อง เชื่อมโยงกันทั้งระบบซึ่งการจัดความเชื่อมโยงตลอดแนวของหลักสูตร “เป็นหัวใจสำคัญของการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาโรงเรียน หากหลักสูตรไม่สอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษาตามมาตรฐานของรัฐบาลทำให้เกิดปัญหาหรือข้อกั่วงวลเกี่ยวกับหลักสูตรได้” Allan et al (2019, p.462)

กระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวรออกแบบและพัฒนาหลักสูตรโดยให้ความสำคัญกับความถนัด ความต้องการ และวิธีการเรียนรู้เฉพาะบุคคลของผู้เรียนเป็นสำคัญเชื่อมโยงกับบริบทของพื้นที่ชุมชน และแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน ภายนอกสถานศึกษา โดยกำหนดวิชาเรียนในหลักสูตรเป็นวิชาบังคับซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานที่นักเรียนทุกคนจะต้องเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และวิชาเพิ่มเติมซึ่งเป็นวิชาที่โรงเรียนได้ออกแบบและพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ ความต้องการ ความถนัดของนักเรียนที่แตกต่างกัน ประกอบด้วย วิชาเพิ่มเติมเลือกบังคับ และวิชาเพิ่มเติมเลือกเสรี ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจของตนเองโดยไม่ปรากฏแผนการเรียนในหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจึงเป็น “หลักสูตรไร้แผนการเรียน” ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างแท้จริงผ่านการบริหารหลักสูตรอิงกับระบบของรัฐโดย “จัดหลักสูตรหรือกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากโรงเรียนตามแนวกระแสหลักทั่วไป เน้นนวัตกรรมการเรียนรู้แบบทดลองปฏิบัติหรือเรียนรู้เชิงประสบการณ์นอกตำราเรียน” (Intasingh, 2016, p.1200) สอดคล้องกับ Tomlinson and Imbeau (2010, p.35) ที่กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลมีองค์ประกอบที่เชื่อมโยงกัน 5 ประการ ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ หลักสูตร การประเมินผล การจัดการเรียนรู้ การนำตนเองของผู้เรียน และการจัดการหลักสูตรตลอดจนสภาพแวดล้อมที่ยืดหยุ่นในด้านเนื้อหาที่ปรับให้สอดคล้องกับความต้องการและความถนัดของผู้เรียนโดยเปิดวิชาเลือกให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความต้องการอย่างหลากหลาย เช่น วิชาซอฟต์แวร์ทางคณิตศาสตร์ วิทยาการรหัสลับและทฤษฎีรหัสเบื้องต้น มารยาทกับการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 Excel เพื่อการคำนวณและ Desmos เพื่อการสร้างสรรค์ การเก็บรักษาพืชและสัตว์เบื้องต้น ภูมิปัญญากับนวัตกรรม วิทยาศาสตร์แบบสังคมวิทยา การเคลื่อนไหวร่างกายและเกม การใช้เครื่องคิดเลขในการเรียนขั้นสูง

ด้านกระบวนการซึ่งต้องมีความหลากหลายโดยโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวรได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งมีลักษณะพิเศษคือ โรงเรียน MOU ร่วมมือกับคณะภายในมหาวิทยาลัย ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้ห้องปฏิบัติการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเน้นศึกษาจากแหล่งเรียนรู้และสถานที่จริง จากการสอนของครูและวิทยากร ปรากฏชาวบ้านภายนอก ด้านผลงานที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำกิจกรรม นำผลงานหรือผลการเรียนรู้ไปใช้ และต่อยอดในชีวิตประจำวัน และด้านสภาพแวดล้อมห้องเรียนซึ่งใช้ทั้งสถานที่ภายในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนที่มีความยืดหยุ่น สร้างบรรยากาศ สร้างความเป็นอิสระในการเรียนรู้ (Vanichwatanavorachai, 2016, p.73-74) เช่นเดียวกับขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เผยแพร่ผลงาน องค์ความรู้ในเวทีต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการ การแสดงโขน ละคร การตีพิมพ์ผลงานจากการศึกษาค้นคว้าของนักเรียน เป็นต้น โดยโรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาบุคลากรซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญของส่วนสนับสนุนหลักสูตร (Curriculum Support) ให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ และเจตคติต่อหลักสูตรสถานศึกษาและเพื่อเตรียมความพร้อมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้โดยการพัฒนาบุคลากรสอดคล้องกับ Sankaburanurak & Sankaburanurak (2015, p.46-47) คือการพัฒนาบุคลากรอิงกับระดับความสนใจ (ด้านข้อมูล, ความเข้าใจ, ทักษะ) ความสนใจและระดับการเรียนรู้ผู้สอน มีผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ในโรงเรียน มหาวิทยาลัย และบุคลากรภายนอกมาร่วมพัฒนาบุคลากร พัฒนาครูควบคู่กับหลักสูตรที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย และโครงการความร่วมมือ วมว. และส่งเสริม สนับสนุน ให้ช่วยกันกำลังใจครูที่พัฒนานตนเอง พัฒนาหลักสูตรด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทำให้ครูผู้สอนมีบทบาทของผู้สอนตามลักษณะของผู้เรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลว่ามีความรู้ ความสามารถ เพื่อสร้างกลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้ (Koonpornpenand & Tipsorn, 2021, p.226) ดังนี้ 1) ผู้สอนมีกรอบโครงสร้างที่สนับสนุนความคิดและการทำงานของครูผู้เรียนโดยคำนึงถึงความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้เรียน 2) มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และ 3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาสติปัญญาและความสามารถของตนเอง นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างของผู้เรียนสถานศึกษาจะต้องเตรียมพร้อมอย่างหลากหลาย เช่น ทรัพยากรบุคคล สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้งบประมาณ ตลอดจนความเข้าใจรูปแบบและแนวคิดของ Individual Differences ((Koonpornpenand & Tipsorn, 2021, p.229)

ทำให้กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวรมีคุณภาพ เป็นแบบอย่างและเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนที่จะนำกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวรไปใช้ควรกำหนดบทบาทและหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรให้ชัดเจน ตั้งแต่ การวิเคราะห์หลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การนำหลักสูตรไปใช้ การกำกับ ติดตาม ดูแล และการนิเทศ ติดตามช่วยเหลือ ซึ่งแต่ละบทบาทหน้าที่ควรทำงานเชื่อมโยงกันภายใต้ปณิธาน วิสัยทัศน์ และพันธกิจของหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 โรงเรียนที่จะนำกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวรไปใช้ควรมีการวิเคราะห์บริบทของโรงเรียนตนเองแล้วสร้างความรู้ ความเข้าใจกับบุคลากรภายในโรงเรียนให้ชัดเจนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตร กระบวนการ และผลกระทบของการดำเนินการเพื่อให้การบริการหลักสูตรสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากที่สุด

1.3 โรงเรียนที่จะนำกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวรไปใช้อาจต้องมีการปรับรายละเอียดในบางขั้นตอนให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของตนเองเพื่อให้การบริการหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวรและโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีความโดดเด่นด้านการส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล แล้วสังเคราะห์กระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเป็นต้นแบบด้านกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

References

- Allan A. Glatthorn, Floyd A. Boschee, Bruce M. Whitehead, & Bonni F. Boschee. (2019). *Curriculum leadership: strategies for development and implementation*. (5th ed.). SAGE Publications.
- Cheawjindakarn, B. (2018). Qualitative Case Study Research Techniques. *Liberal Arts Review Journal*, 13(25), 103-118. [in Thai]
- FutureTales LAB by MQDC & National Innovation Agency, Thailand. (2024). *Futures and Beyond: Navigating Thailand toward 2030*. <https://www.nia.or.th/FuturesandBeyond-Navigating-Thailand-toward-2030> [in Thai]
- Intasingh, S. (2016). Alternative Education: Differentiated Curriculum and Instruction. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9(2), 1188–1206. [in Thai]
- Koonpornpen, O. and Tipsorn, W. (2021). The Challenge Of Differentiated Instruction In Thailand. *Sripatum Chonburi Academic Journal*, 18(1), 221-231. [in Thai]
- Ministry of Education. (2020). *National Education Act, B.E. 2542 (1999) (Updated version), Amendment No.4 B.E. 2562 (2019)*. <https://www.moe.go.th/backend/wp-content/uploads/2020/10/1.-พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ-พ.ศ.2542-ฉ.อ.พ.เตท. pdf> [in Thai]
- Naresuan University Demonstration Secondary School Curriculum Unit. (2024). *Curriculum offered : Naresuan University Demonstration Secondary School* [Paper presentation]. Study tour of Naresuan University Demonstration Secondary School curriculum management to promote professionalism. Doctor of Philosophy Program, Curriculum and Instruction major, Faculty of Education, Silpakorn University. Phitsanulok, Thailand. [in Thai]

- Naresuan University Secondary Demonstration School. (2024) *Naresuan University Secondary Demonstration School Curriculum B.E. 2566 (A.D. 2023) according to the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008) (revised edition B.E. 2560 (A.D.2017))*. Naresuan University Secondary Demonstration School. [in Thai]
- Nichols, B., Shidaker, S., Johnson, G., & Singer, K. (2006). *Managing curriculum and assessment: A practitioner's guide*. Linworth.
- Nillapun, M., Vanichwatanavorachai, S., Makjui, A. & Ramsiri, R. (2012). *A manual for teaching and learning styles that emphasizes individual differences (Differentiated instruction)*. Silpakorn University.
doi: https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/SU.res.2012.18
- Office of Academic and Educational Standards. (2010). *Guidelines for curriculum management according to the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)*. (2th ed.). Agricultural Cooperative Printing Demonstrations of Thai co., Ltd. [in Thai]
- Sankaburanurak, A. and Sankaburanurak, S. (2015). Teaching and learning that emphasizes individual differences. *Journal of education silpakorn university*, 12(1-2), 39-48. [in Thai]
- Tomlinson, C. A., & Imbeau, M. B. (2023). *Leading and managing a differentiated classroom*. (2th ed.). Ascd.
<https://files.ascd.org/pdfs/publications/books/Leading-and-Managing-A-Differentiated-Classroom-2ed-sample-pages.pdf>
- Vanichwatanavorachai, S. (2016). Differentiated Instruction. *Journal of education Silpakorn University*, 13(2), 65-75. [in Thai]